

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

15 листопада 2018 р.

Київ

№ 22-рк

Про припинення дій,
що містять ознаки порушення
законодавства про захист
від недобросовісної конкуренції

Антимонopolний комітет України (далі – Комітет), розглянувши матеріали дослідження та подання від 02.11.2018 № 127-01/6086-п,

ВСТАНОВИВ:

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (1) Проведення Комітетом дослідження щодо наявності в діях суб'єктів господарювання ознак порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції під час використання у своїй господарській діяльності позначень «Еко», «еко», «Есо», «Екологічна», «Екологічно чиста» тощо.

2. ОБСТАВИНИ

Обставини, встановлені за результатами дослідження

- (2) Під час проведення Комітетом дослідження щодо дій суб'єктів господарювання з поширення на етикетках (упаковках) продукції написів «Еко», «еко», «Есо», «Екологічна», «Екологічно чиста» тощо Комітетом було надіслано вимоги про надання інформації на адресу суб'єктів господарювання, зокрема вимогу товариству з обмеженою відповідальністю «Лідер Снек» (далі – ТОВ «Лідер Снек», Товариство) (м. Кременчук, Полтавська обл.).
- (3) За наявною в Комітеті інформацією, ТОВ «Лідер Снек» здійснює виробництво та реалізацію насіння соняшнику, зокрема насіння ТМ «Хомка» (далі – Продукція).
- (4) Зовнішнє оформлення упаковок Продукції виробництва Товариства, зокрема насіння ТМ «Хомка», має такий вигляд:

- (5) Так, на лицьовій стороні упаковки, крім інших написів, міститься такий: «есо product» (позначення есо) та «organic».
- (6) Товариство зазначило, що виробництво насіння ТМ «Хомка» у відповідних упаковках було розпочато 01.01.2015, а реалізація – 18.01.2015. Припинено виробництво 25.09.2015.
- (7) Замовником та розробником такої упаковки Продукції є ТОВ «Лідер Снек».
- (8) Уповноваженою особою за розробку та узгодження макету упаковки була керівник маркетингового відділу ТОВ «Лідер Снек» – Мінько Тетяна.
- (9) Виробником упаковок насіння ТМ «Хомка» є публічне акціонерне товариство «Укрпластик».
- (10) За наданою ТОВ «Лідер Снек» інформацією, дизайн упаковок Продукції ТМ «Хомка», які містили написи «есо product» (позначення есо) та «organic», за весь час виробництва та реалізації не змінювався.
- (11) Насіння ТМ «Хомка» виготовляється відповідно до ТУ У 15.3-2769113155-001:2006 насіння соняшникове смажене.
- (12) Відповідно до наявної в Комітеті інформації строк придатності насіння ТМ «Хомка» – 6 місяців від дати виробництва.
- (13) Комітетом встановлено, що Товариство використовувало написи «есо product» (позначення есо) та «organic» на упаковках Продукції з 18.01.2015.
- (14) Товариство зазначило про те, що має сертифікат на виробництво, переробку, маркування та реалізацію органічних харчових продуктів № SIC.02.008.903 від 05.11.2013 (далі – Сертифікат).
- (15) Зазначений Сертифікат видано органом із сертифікації «Бюро Міжнародної Сертифікації» щодо виробництва, переробки, маркування та реалізації органічних харчових продуктів, виготовлених із продуктів сільськогосподарського виробництва (перелік продукції додається в додатку 1 «Перелік органічної продукції» до зазначеного сертифіката, який є його невід'ємною частиною).
- (16) В «Приложении 1» надається такий перелік органічних продуктів, виготовлених із продуктів сільськогосподарського виробництва: «семена подсолнечника жареные», «семена подсолнечника жареные соленые», «ядро подсолнечника жареное», «ядро подсолнечника жареное соленое», «семена тыквы жареные», «семена тыквы жареные соленые», «фисташка жареная», «фисташка жареная соленая», «ядро арахиса жаренное», «ядро арахиса жареное соленое», «ядро арахиса жареное соленое с добавлением натуральной вкусо-ароматической добавки – сыр», «ядро арахиса жареное соленое с добавлением натуральной вкусо-ароматической добавки – бекон» (мовою оригіналу).
- (17) Сертифікат діє за умови щорічного підтвердження.
- (18) ТОВ «Лідер Снек» зазначило про те, що рекламування насіння ТМ «Хомка», на упаковці якого містилися позначення «есо product» (позначення есо) та «organic», не здійснювалося. Крім того, Товариство не брало участі в конкурсах та не отримувало нагород із Продукцією саме в такій етикетці.
- (19) Товариство зазначило, що звернень щодо випадків введення в оману споживачів та/або контрагентів Продукції виробництва ТОВ «Лідер Снек» щодо екологічних та органічних характеристик продукції, зокрема написів «есо product» (позначення есо) та «organic» на етикетках, не надходила.
- (20) Споживачі не зверталися з позовами до суду щодо якості насіння ТМ «Хомка» з написами «есо product» (позначення есо) та «organic» на момент проведення дослідження.

- (21) Обсяги реалізації насіння ТМ «Хомка» в упаковці, на якій містилися написи «есо product» (позначення есо) та «organic», виробництва ТОВ «Лідер Снек» становили у 2015 році 170 497 шт. на суму 1 311 621,02 грн.
- (22) З огляду на викладене, Комітетом встановлено, що ТОВ «Лідер Снек» використовувало на упаковках насіння ТМ «Хомка» написи «есо product» (позначення есо) та «organic» з 18.01.2015 по 25.09.2015.

Кваліфікація дій

- (23) Відповідно до частини сьомої статті 29 Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» (далі – Закон) забороняється при маркуванні продукції, яка не відповідає вимогам цього Закону, використовувати позначення з написами «органічний», «біодинамічний», «біологічний», «екологічний», слова з префіксом «біо» тощо.
- (24) Відповідно до пункту 35 Технічного регламенту з екологічного маркування затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.05.2011 № 529 (далі – Технічний регламент), для застосування екологічного маркування суб'єкт господарювання повинен пройти процедуру оцінки відповідності продукції встановленим екологічним критеріям в органі з екологічного маркування.

- (25) Відповідно до зазначеного Технічного регламенту встановлено таке.

Екологічне маркування – коротко і точно сформульований напис, символ чи зображення, що наноситься на етикетку або пакування продукції чи наводиться у документації на продукцію, технічних бюлетенях, рекламних матеріалах з метою зазначення певної екологічної характеристики продукції, компонента або пакування. Відповідність продукції встановленим екологічним критеріям підтверджується сертифікатом екологічного маркування.

Екологічна сертифікація – процедура, під час якої визнаний в установленому порядку орган з екологічного маркування документально засвідчує відповідність продукції встановленим екологічним критеріям.

Орган з проведення оцінки відповідності продукції встановленим екологічним критеріям (орган з екологічного маркування) – незалежний від суб'єкта господарювання орган, який у своїй діяльності керується програмою екологічного маркування відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 14024 (ДСТУ ISO 14024 «Екологічні маркування та декларації. Екологічне маркування типу I. Принципи та методи»).

- (26) Отже, екологічну сертифікацію, зокрема засвідчення відповідності продукції екологічним критеріям, здійснює визнаний в установленому порядку орган з екологічного маркування. Відсутність належного факту встановлення відповідності продукції, що позиціонується як екологічна, екологічним критеріям є підставою не вважати таку продукцію екологічною.

- (27) Відповідно до Технічного регламенту, орган з екологічного маркування не може:

- бути розробником, виробником, постачальником, монтажником або прямо залученим до зазначених видів діяльності, а також власником, користувачем, утримувачем продукції, яку він оцінює, крім продукції для власного споживання;
- бути представником суб'єкта господарювання;
- провадити будь-який вид діяльності, що може вплинути на незалежність його експертизи або неупередженість щодо діяльності з екологічної сертифікації, до якої він залучений, зокрема, надання консультаційних послуг або порад суб'єктові господарювання, продукція якого заявлена на сертифікацію.

- (28) Для проведення процедури з оцінки відповідності орган з екологічного маркування повинен мати:

- методику системи управління якістю, відповідно до якої проводиться оцінка відповідності;
 - методику провадження діяльності органу з екологічного маркування, в якій визначаються його завдання, чисельність персоналу, необхідного для проведення процедури з оцінки відповідності, ступінь складності технології виробництва продукції і характер виробничого процесу (партія продукції або продукція, що випускається серіями);
 - необхідну матеріально-технічну базу для забезпечення виконання завдань з проведення оцінки відповідності.
- (29) Персонал органу з екологічного маркування повинен мати необхідну освіту, підготовку, досвід у виконанні завдань з проведення оцінки відповідності та навички складання відповідних звітів.
- (30) Відповідно до статті 1 Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності», акредитація органів з оцінки відповідності – засвідчення національним органом України з акредитації того, що орган з оцінки відповідності відповідає вимогам національних стандартів, гармонізованих з відповідними міжнародними та європейськими стандартами, та у разі необхідності будь-яким додатковим вимогам щодо акредитації у відповідних сферах для провадження визначеної діяльності з оцінки відповідності.
- (31) Відповідно до статті 6 Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» акредитація здійснюється національним органом України з акредитації.
- (32) Наказом Міністерства економіки України від 04.01.2002 № 5 утворено Національне агентство з акредитації України та затверджено Положення про Національне агентство з акредитації України.
- (33) У зв'язку з викладеним Комітет для з'ясування питання, чи є в Україні органи з екологічного маркування, які уповноважені на проведення екологічної сертифікації, листом від 16.09.2016 № 127-26/09-9800 звернувся до Національного агентства з акредитації України.
- (34) За інформацією, отриманою від Національного агентства з акредитації України, з 16.07.2013 по 26.09.2016 немає жодного акредитованого органу з оцінки відповідності.
- (35) Статтями 1, 24 і 33 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» визначаються правові та організаційні засади здійснення добровільної оцінки відповідності, зокрема добровільна оцінка відповідності здійснюється органом з оцінки відповідності, що призначається центральним органом виконавчої влади та оцінка відповідності якого здійснюється національним органом України з акредитації. Попередня редакція вказаного Закону, що врегульовував аналогічні питання, а саме, Закону України «Про технічні регламенти та процедури оцінки відповідності», статті 1 та 28, також визначав необхідність призначення та акредитації органу з оцінки відповідності.
- (36) Пункт 3 Технічного регламенту встановлює, що орган з екологічного маркування, що є органом з проведення оцінки відповідності продукції встановленим екологічним критеріям, має бути визнаний в установленому порядку. Відповідно до пункту 1 статті 1 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» додержання вимог технічного регламенту є обов'язковим та органи з оцінки відповідності, що виконують свої завдання з оцінки відповідності згідно з відповідними технічними регламентами, призначаються центральним органом виконавчої влади.
- (37) За наявною в Комітеті інформацією, в Україні на січень 2015 року, коли ТОВ «Лідер Снек» почало використовувати у своїй господарській діяльності написи «eco product» (позначення есо) та «organic», були відсутні визначені належним чином та акредитовані органи з оцінки відповідності, що займаються екологічною сертифікацією.

- (38) Окремо зазначаємо, що національний стандарт України ДСТУ ISO 14024:2002. Екологічне маркування 1 типу є документом, який детально прописує принципи та методи, за якими орган з оцінки відповідності має проводити оцінку відповідності продукції на відповідність вимогам екологічних критеріїв. Цей документ не визначає порядку призначення та акредитації органу з оцінки відповідності, оскільки такий порядок визначається Законом України «Про технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» та постановою Кабінету Міністрів України № 529 від 18.05.2011, і потреба в такому нормативно-правовому дублюванні відсутня.
- (39) Також звертаємо увагу на те, що стандартом ISO/IEC 17065:2012 «Вимоги до органів, що сертифікують продукцію, процеси, послуги» встановлено перелік критеріїв для органів сертифікації (зокрема, вимоги до структури, вимоги до персоналу, вимоги зовнішніх ресурсів, вимоги до процесу оцінювання, аналізування та прийняття рішення щодо сертифікації). Окремо у вступі до цього стандарту зазначено, що його можна використовувати як документ з переліком критеріїв для акредитації або призначення органами державної влади органів сертифікації. Отже, у самих стандартах зазначено про необхідність акредитації та призначення органами державної влади органів з оцінки відповідності.
- (40) Важливим є розуміння принципу добровільної сертифікації. Така сертифікація є добровільною для суб'єкта, який на власний розсуд приймає рішення про те, чи буде він виробляти екологічну продукцію або ж звичайну. У разі якщо він прийняв рішення на користь екологічної продукції і планує наносити відповідне маркування, то проходження процедури сертифікації у належно акредитованому й призначеному органі з оцінки відповідності стає для нього обов'язковим. Будь-які посилання на добровільність екологічної сертифікації як аргумент для відсутності імперативних норм для органу з оцінки відповідності, який проводить такі сертифікації, є безпідставними та неаргументованими. Лист Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 11.10.2016, в якому зроблено висновок про відсутність потреби в акредитації органів з оцінки відповідності, що мають намір працювати в добровільній сфері, не є нормативно-правовим актом та не встановлює правових норм, як власне в ньому і зазначено.

3. **ВИСНОВКИ КОМІТЕТУ**

- (41) Отже, ТОВ «Лідер Снек» на лицьовій стороні упаковки насіння ТМ «Хомка» розміщувало написи «eco product» (позначення есо) та «organic», не маючи жодних сертифікатів, дозвільних документів, які видані уповноваженими на те органами та які підтверджують, що його продукція дійсно відповідає властивостям екологічної та органічної продукції. Отже, зазначена інформація є неправдивою.
- (42) Обираючи серед аналогічних товарів, пересічний покупець сподівається отримати продукт, що відповідає його потребам, керуючись інформацією, заявленою виробником, зокрема, про те, що зазначений продукт відповідає критеріям екологічного та органічного маркування.
- (43) Так, відповідно до наявної в Комітеті інформації, ринок виробництва та реалізації насіння є конкурентним.
- (44) За наявною в Комітеті інформацією, інші суб'єкти господарювання не використовують на упаковках своєї продукції такі написи, як «eco product» (позначення есо) та «organic». Отже, Товариство може отримати неправомірні переваги в конкуренції стосовно інших суб'єктів господарювання, які не використовують такі позначення.
- (45) Відповідно до частини першої статті 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» поширенням інформації, що вводить в оману, є повідомлення суб'єктом господарювання, безпосередньо або через іншу особу, одній, кільком особам або невизначеному колу осіб, у тому числі в рекламі, неповних, неточних, неправдивих відомостей, зокрема внаслідок обраного способу їх викладення,

замовчування окремих фактів чи нечіткості формулювань, що вплинули або можуть вплинути на наміри цих осіб щодо придбання (замовлення) чи реалізації (продажу, поставки, виконання, надання) товарів, робіт, послуг цього суб'єкта господарювання.

- (46) Отже, ТОВ «Лідер Снек» поширює шляхом повідомлення невизначеному колу осіб неправдиві відомості на упаковках насіння ТМ «Хомка» про споживчі властивості Продукції внаслідок обраного способу її викладення, а саме, з використанням в оформленні упаковки насіння ТМ «Хомка» написів «eco product» (позначення есо) та «organic», не маючи жодних дозвільних документів, що може вплинути на наміри споживачів щодо придбання товарів цього суб'єкта господарювання.
- (47) У зв'язку з тим, що на лицьовій стороні упаковки Продукції зазначено неправдиву інформацію: написи «eco product» (позначення есо) та «organic», це може вплинути на наміри споживачів стосовно придбання Продукції Товариства саме як продукції, яка має відповідні екологічні та органічні властивості.
- (48) Отже, дії ТОВ «Лідер Снек» щодо оформлення обраним способом упаковки насіння ТМ «Хомка», зокрема, розміщення написів «eco product» (позначення есо) та «organic», можуть містити ознаки порушення, передбаченого статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення на упаковках Продукції інформації, яка є неправдивою через спосіб її викладення, що може ввести в оману споживачів щодо її характеристик.
- (49) Повідомлення невизначеному колу осіб неправдивих відомостей про характеристики продукції через розміщення на упаковці Продукції інформації таким способом може вплинути на наміри споживачів щодо придбання Продукції та набуття ТОВ «Лідер Снек» більш вигідного становища порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які діють на відповідному ринку.
- (50) Отже, ТОВ «Лідер Снек» може посилити конкурентну позицію та отримати неправомірні переваги в конкуренції не завдяки власним досягненням, а шляхом поширення неправдивих відомостей щодо характеристик своєї Продукції.
- (51) Товариство прибрало написи «eco product» (позначення есо) та «organic» з упаковок насіння ТМ «Хомка», виробництво та реалізацію Продукції з такими позначеннями на жовтень 2018 року Товариство не здійснює. До Комітету не надходило звернень про введення в оману споживачів Продукції виробництва ТОВ «Лідер Снек» щодо екологічних та органічних характеристик Продукції та інформації, яка б свідчила, що дії ТОВ «Лідер Снек» призвели до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, завдали значних збитків окремим особам чи суспільству.

Враховуючи викладене, з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», Антимонопольний комітет України надає товариству з обмеженою відповідальністю «Лідер Снек» (м. Кременчук, Полтавська обл.) такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Усунути причини виникнення порушення товариством з обмеженою відповідальністю «Лідер Снек» у вигляді розміщення на упаковках продукції насіння ТМ «Хомка» написів «eco product» (позначення есо) та «organic», які містять неправдиву інформацію, що внаслідок поширення може призвести до порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції у вигляді поширення інформації, що вводить в оману, та утриматися від вчинення подібних дій у подальшому.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особам, яким вони надані.

Про результати розгляду цих рекомендацій повідомити Антимонопольний комітет України у десятиденний строк з дня їх отримання.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, розпочате провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції закривається.

В.о. Голови Комітету

М. НІЖНИК